

Jaarverslag 2021

Een overgangsjaar

Voor u ligt het jaarverslag van het BHIC over 2021. Een jaar waar we met trots op mogen terugkijken. Trots omdat onze dienstverlening, ondanks corona, weer onverminderd door is gegaan. Dankzij de inzet van onze medewerkers heeft het ons publiek en onze deelnemers aan niets ontbroken. Maar het kan niet ontkend worden dat het behoorlijk wat van de organisatie heeft gevegd. Onze vrijwilligers konden bijvoorbeeld grote delen van het jaar niet aan de slag op de Citadel. Met alle gevolgen van dien. Het was een jaar van "Vallen en opstaan en wijdter gaon"¹.

In veel opzichten valt 2021 daarom te kenschetsen als een overgangsjaar. De verhouding met het Ministerie van OCW en het Nationaal Archief zal zoals bekend de komende jaren ingrijpend veranderen. De gesprekken over een nieuw archiefstelsel komen nu in een afrondende fase. Zo kregen we de verzekering van het ministerie van OCW, bij monde van de vertrekkende Minister Slob, dat de financiering namens het Rijk gegarandeerd blijft, ook al stopt de ministeriële verantwoordelijkheid formeel per 1 januari 2024. Dat biedt vertrouwen en zekerheid voor de toekomst.

Een van de meest ingrijpende gevolgen van deze stelselwijziging is dat het bestaande landelijk e-depot, gefaciliteerd door het Nationaal Archief, definitief zal komen te verdwijnen. Daarom is het BHIC na een zorgvuldige procedure in 2021 middels een aanbesteding over gegaan tot aanschaf van een eigen digitale duurzame voorziening voor onze deelnemers. Zo kunnen we onze deelnemers garanderen dat we ook hun digitale archieven kunnen onderbrengen. Hiermee verwezenlijkten we een belangrijke ambitie in ons beleidsplan.

We noemen onszelf het Geheugen van Brabant. Dat doen we graag samen met andere organisaties die zich sterk maken voor de geschiedenis en erfgoedpositie van Brabant. De Citadel met haar rijke geschiedenis zou zelfs kunnen uitgroeien tot een bredere provinciale archief- en erfgoedlocatie. Om die reden onderzoeken we met Erfgoed Brabant op welke onderdelen we zouden kunnen samenwerken en of huisvesting op het Citadelterrein, in het voormalige restauratie atelier, een meerwaarde voor beide organisaties zou kunnen vormen.

Het afgelopen jaar is nóg een van de belangrijkste ambities in ons beleidsplan verwezenlijkt: het Brabantse centrum voor Beeld en Geluid. Onder de titel BrabantinBeelden kan iedereen zich nu aansluiten bij deze portal om zo het beeldarchief van Brabant te vormen. Daarvoor is ook aansluiting gezocht bij Heemkundekringen en alle andere archiefinstellingen van Brabant om op dat terrein onze krachten te bundelen. Het RHCe in Eindhoven is al aangesloten, en de verwachting is dat er op korte termijn andere collega-archieven zullen volgen. Samen staan we sterk.

Ik omschreef 2021 als een overgangsjaar. Dat was het in velerlei opzichten.

In 2020 nam de organisatie afscheid van René Bastiaanse. In 2021 was het de beurt aan Jan Sanders met zijn meer dan 42 jaar lange archiefervaring. De twee 'founders' van het BHIC mogen trots zijn op hun verdienste voor het Brabantse archiefwezen en voor het BHIC in het bijzonder. Wij zijn dat in ieder geval wel!

Jan Kriek
directeur

Missie BHIC

Meer publiek, meer divers publiek, meer tevreden publiek

¹ Uit 'Hier heur ik thuis' van Gerard van Maasackers

2021 in één oogopslag

Een - niet uitputtend - overzicht van highlights voor het BHIC in 2021.

januari

Lancering thema website *Rebellerende vrouwen*:
<https://www.bhic.nl/ontdekken/ons-brabant/rebellerende-vrouwen>

Mijlpaal: 20 miljoen Brabanders in onze database!

maart

In mei mag de studiezaal op de Citadel weer worden opengesteld

februari

Nieuwe fotocollectie van het nostalgisch boerenleven in Brabant online.

Consulentschap voor Akkerbouw en Rundveehouderij, afdeling Tilburg

april

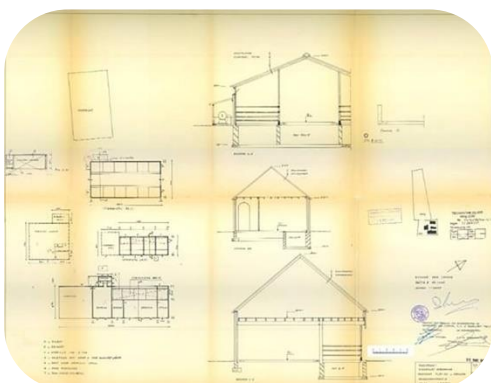
PR voor eigen merk gifjes op Giphy:
giphy.com/BrabantinBeelden

juni

Start samenwerking Omroep Brabant: wekelijks beelden van het leven van gewone Brabanders uit ons archief

juli

Aanschaf eigen duurzame digitale archiefvoorziening (e-depot) van Preservica

Afronding Metamorfoze project Sint-Catharinagasthuis te Grave met veel aandacht in de media.

https://www.npostart.nl/nieuwsuur/11-08-2021/VPWON_1324300

augustus

Afscheid van Rijksarchivaris in Noord-Brabant Jan Sanders, mét koninklijke onderscheiding

september

Het stokje wordt overgedragen aan de nieuwe Rijksarchivaris in Noord-Brabant Hella Timmermans

BRABANTS HISTORISCH INFORMATIE CENTRUM

Lancering website

www.brabantinbeelden.nl

In december volgt een promotiecampagne met Brabantse cabaretier Wim Daniëls

Oplevering koudedepot BHIC: hier kunnen historische films onder de juiste omstandigheden worden bewaard.

Collega Joost Hoedemaekers in het koudedepot

oktober

"Ons archief is voor mij echt een schatkist, vol mooie verhalen die de geschiedenis tot leven wekken"

Marilou Nillesen,
Host van de podcast

Het geheugen van Brabant

Een podcast om te onthouden

november

Per 27 november 2021 treedt de gemeente Boxtel toe tot de gemeenschappelijke regeling van het BHIC

meewerkend

december

Eerste aflevering 'Het geheugen van Brabant', dé podcast van het BHIC

Organisatie

Voor elke organisatie was ook 2021 een uitdaging als gevolg van de coronapandemie. Bij het BHIC betekende dit een groep medewerkers die door de aard van hun werkzaamheden toch aan de locatie gebonden bleek en een groep die door lockdowns noodgedwongen vanuit huis werkte. De verbinding die altijd zo vanzelfsprekend was bij het BHIC, vergde ineens inspanningen van eenieder. Maar ook nu weer bleek de flexibiliteit van de medewerkers meer dan voldoende om elkaar daar waar mogelijk en anders digitaal te treffen.

In september 2021 nam Jan Sanders, na meer dan 40 jaar trouwe dienst, afscheid van het BHIC. Daarmee nam het BHIC niet alleen afscheid van de Rijks-, Provincie-, Gemeente en Waterschapsarchivaris, maar ook van de adjunct-directeur die bevoegen de teams Inhoudelijk-, Materieel- en Relatiebeheer aanstuurde. Hella Timmermans volgde hem op als dé archivaris van het BHIC en stuurt de teams aan. Adrie Wijgers is per september de nieuwe adjunct-directeur.

Medewerkers

Eind 2021 telde het BHIC 51 medewerkers (40,5 FTE), exclusief 2 vacatures voor in totaal 1,4 FTE, welke begin 2022 zijn ingevuld. Het aantal medewerkers is inclusief 7 gedetacheerde medewerkers die het BHIC inleent voor o.a. het scannen op verzoek en schoonmaak.

Vanaf 1 april 2015 geldt de Wet banenafpraak en quotum arbeidsbeperkten. Dit quotum bedraagt voor 2021 2,56%. Overheidswerkgevers, met 25 werknemers of meer, dienen dit quotumpercentage te halen. Op basis van het aantal FTE-(fulltime)banen in loondienst, komt dit voor het BHIC uit op 0,94 FTE. Eind 2021 zijn er in totaal 4,1 FTE banen gerealiseerd. Het BHIC heeft 2,6 FTE (5 medewerkers) ingehuurd voor de service Scannen op verzoek. Daarnaast wordt er 0,5 FTE schoonmaak ingehuurd en heeft het BHIC 1,00 FTE in dienst via de constructie Begeleid werken. Daarmee voldoet het BHIC ruimschoots aan de Wet banenafpraak en quotum arbeidsbeperkten.

Bij het BHIC is 43% van de medewerkers 55+ (dat was eind 2019 nog 50%). De gemiddelde leeftijd is net als vorig jaar 48,7 jaar.

Vrijwilligers

Het BHIC heeft al jaren een hele trouwe en kundige groep vrijwilligers, in december 2021 waren dat er 93. Een groot deel van hen werkt met name mee aan de verwezenlijking van de genealogische ambitie van het BHIC. Ook zij moesten als gevolg van de maatregelen schakelen en velen van hen hebben de afgelopen twee jaar zo goed mogelijk geprobeerd om vanuit huis hun werkzaamheden te verrichten. Door de versoepelingen konden we hen in juni 2021 weer op locatie verwelkomen. Helaas maakte de lockdown aan het einde van het jaar dat iedereen weer vanuit huis moest werken. Het BHIC is de vrijwilligers zeer erkentelijk voor de bergen werk die zij verzetten, maar daarnaast maakt hun aanwezigheid het BHIC een fijne plek om met elkaar te werken.

Vrijwilligersbegeleiders Vincent van de Griend en Arnout van Erp met enkele van onze trouwe vrijwilligers

Ziekteverzuim

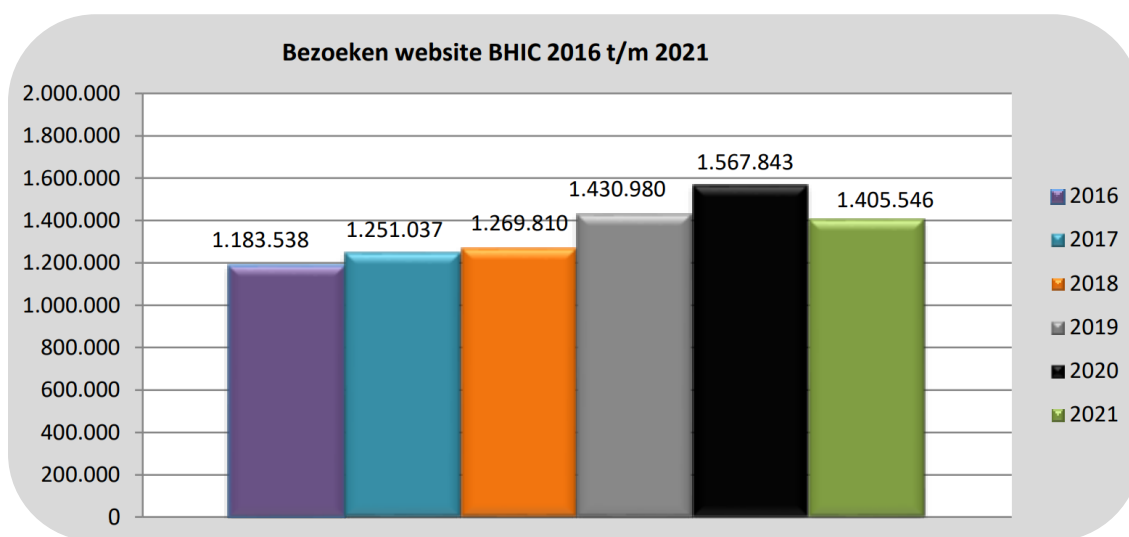
Corona was af en toe een beproeving voor de continuïteit van de dienstverlening voor zowel onze bezoekers als onze deelnemers, maar met een ziekteverzuim van 3,95% bleven we ook dit jaar op hetzelfde niveau als afgelopen jaren. En daarmee ligt het percentage ruim onder het landelijk gemiddelde.

Publieksfunctie

Net als voorgaande jaren leggen we onze resultaten van de publieksfunctie langs de meetlat van onze operationele missie: *meer publiek, meer divers publiek en meer tevreden publiek*. En om maar meteen de hete soep op te dienen: het bezoek aan onze website is voor het eerst sinds het ontstaan van het BHIC gedaald. In eerdere verslagen hielden we al rekening met stabilisatie of (lichte) daling. Maar toch vraagt deze om een goede analyse, mogelijke verklaring en toekomstige verwachting.

Meer publiek

Maar voordat we gaan verklaren, toch eerst de kille cijfers: het bezoek aan onze website daalde van 1.567.843 in 2020 naar 1.405.546 in 2021. Dat is een daling van 10%. De grafiek laat goed zien, dat we hiermee terug op ongeveer het niveau van 2019 zitten.

De daling van het aantal unieke bezoekers (de meeste mensen bezoeken onze website vaker dan eens) is een stuk kleiner: van 198.698 in 2020 naar 195.280 in 2021 (slechts 2% daling). De daling van het aantal bekeken pagina's (de meeste mensen bekijken tijdens hetzelfde bezoek immers meerdere pagina's) is eveneens kleiner: van 20.195.812 in 2020 naar 19.299.674 in 2021 (4% daling).

Iets minder mensen bezocht dus onze website. Die mensen bezochten ons ook minder vaak, maar bekeken tijdens hun bezoek gemiddeld wel iets méér pagina's. Hoe dan ook per saldo dus een daling.

Bij dit bezoekaantal moet dan nog wel het aantal bezoeken aan onze diverse themawebsites worden opgeteld. Denk aan 'Wierook, wijwater en worstenbrood' (over het Rijke Roomse Leven en de Brabantse internaten), 'Brabantse gesneuvelden' (onze eregalerij met portretten van gesneuvelde militairen en verzetstrijders van 1940 tot vandaag) en 'In Brabant staat een huis' (over de geschiedenis van de Brabantse maakindustrie en haar innovatieve – en herkenbare – producten). Tellen we alle 321.444 bezoeken aan alle themawebsites op bij het bezoek aan de hoofdwebsite, dan hebben mensen in totaal 1.726.990 bezoeken aan onze gezamenlijke websites afgelegd.

Hoe jammer een daling ook is, belangrijker is of hij verklaarbaar is, en of het aannemelijk is dat het tij zal worden gekeerd. Ter geruststelling: beide is het geval.

Ter verklaring allereerst de impact van de coronamaatregelen. Net als bij andere archiefdiensten (en trouwens ook veel andere organisaties) kregen ook de sites van het BHIC tijdens het eerste coronajaar in 2020 ontzettend veel extra bezoek. Kort door de bocht: veel mensen zaten plots verplicht thuis en

gingen hun stamboom uitpluizen, gingen oude foto's kijken of kregen op een andere manier tijd voor het verleden. Het omgekeerde effect, een daling van onze bezoekcijfers, zien we gelijk opgaan met de stijgende vaccinatiegraad in 2021 en het versoepelen van maatregelen. Deze trend was te volgen op onze hoofdwebsite, op onze themawebsites, maar ook in het aantal chatgesprekken, de activiteit op onze forums, op sociale media enzovoort; per kanaal verschilde overigens de mate waarin pieken en dalen zich lieten zien. Bij ons en bij collega-instellingen.

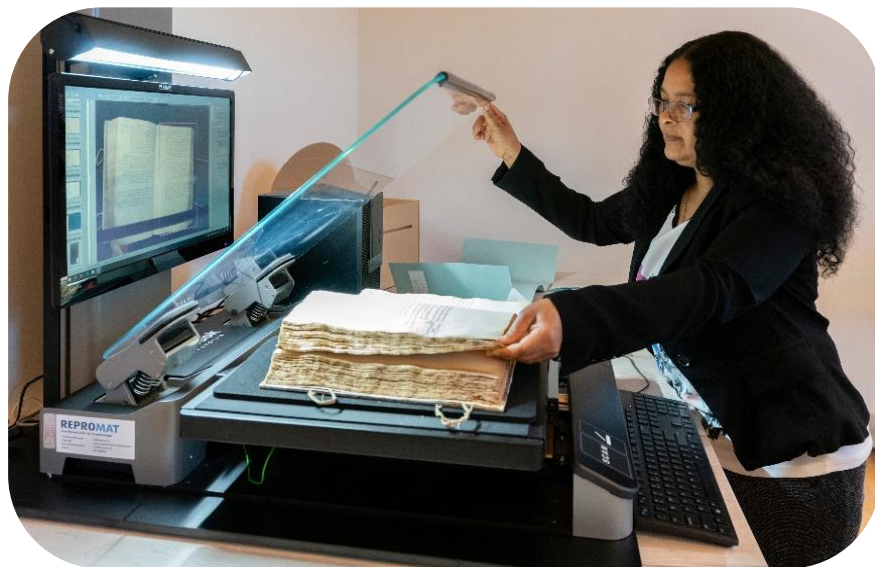
Als tweede kunnen we er niet omheen, dat we afgelopen jaar simpelweg minder nieuws te bieden hadden dan voorgaande jaren. Zo was het lang niet voor al onze vrijwilligers mogelijk om goed thuis door te werken, waardoor we in 2021 minder indexen konden toevoegen aan onze databases. Ook zijn er minder themawebsites gelanceerd dan in voorgaande jaren; na de 'eindsprint' onder afzwaaiend directeur René Bastiaanse, is er een nieuwe aanloop genomen en vol ingezet op het ontwikkelen van nieuwe producten en diensten. BrabantinBeelden (waarover later meer) en de podcast (waarvan medio december de eerste aflevering online kwam) zijn bovendien producten die bij livegang niet tot extra bezoek leiden aan onze hoofdwebsite, als het ware het moederschap, maar op een geheel andere manier bijdragen aan de missie. Ook daarover later meer.

Maar goed om te weten: het BHIC is nog altijd een van de top-archiefdiensten in Nederland als het gaat om digitaal publieksbereik, in Brabant zelfs met ruime marge de allergrootste.

Scannen op verzoek

Bovendien zijn er ruim voldoende lichtpunten te benoemen, zoals om te beginnen onze succesvolle dienst *scannen op verzoek*. Deze service wordt gebruikt door ambtenaren die overheidsdossiers uit het archief nodig hebben, heemkundigen die de geschiedenis van hun plaats onderzoeken, particulieren die bouwtekeningen opvragen enz.

Zij drukken vanuit huis op de aanvraagknop en binnen een paar dagen (voor ambtenaren en opvragers van bouwtekeningen) of twee weken (bij historisch onderzoek) zijn de gewenste dossiers gescand, toegestuurd en online raadpleegbaar. Gratis. Van deze service werd tijdens het eerste coronajaar natuurlijk al gretig gebruik gemaakt, maar ook gedurende het tweede coronajaar groeide ze flink: werden er in 2020 nog 731.229 scans gemaakt, in 2021 waren dat er maar liefst 961.872. Op naar het miljoen dus!

Scanmedewerker Marcelina Mauricio Mario scant een 17-e eeuwse protocol met de A2-boekscanner

Anders dan veel andere archiefdiensten heeft het BHIC deze service ook tijdens lockdowns zonder beperkingen aangeboden; dus – behoudens een duidelijke fair use policy – geen limiet op het aantal aan te vragen stukken of anderszins. Iedereen werd door ons binnen en buiten lockdowns geholpen als gewoonlijk. Het BHIC draaide door.

BrabantinBeelden

Een tweede lichtpunt is de eind 2021 gelanceerde themawebsite – maar eigenlijk veel méér dan dat – BrabantinBeelden. Een website waarop iedereen in beeld en geluid de geschiedenis van onze provincie kan doorzoeken én beleven. Met nu al de grootste historische filmdatabase van Brabant, maar ook beeldverhalen die het lokale verleden van onze dorpen en steden belichten. BrabantinBeelden is als website een tweede moederschap, niet zozeer van het BHIC als wel van een Brabants foto- en filmarchief. Want alhoewel dit project de ambitie en het initiatief is van het BHIC, zoeken we nadrukkelijk de samenwerking met andere collectiebeherende instellingen (zoals archiefdiensten, de Brabant-Collectie en heemkundekringen) maar ook particulieren; juist deze laatste groep heeft op zolders of andere plekken nog oude filmrollen liggen. En daarvoor slaat de klok bijna twaalf uur, voordat verroeste filmblikken, verzuurde filmstroken of simpelweg weggooien voorgoed ons bewegende Brabantse verleden verloren doen gaan.

Collega's Joost Hoedemaekers en Ria Bonten ontwarren een spaghetti aan film, zodat deze gedigitaliseerd kan worden

Daarmee is BrabantinBeelden ook een perfect voorbeeld van hoe 2021 als overgangsjaar fungeerde: het grootste deel van het jaar is er achter de schermen een enorme berg werk verzet door een nieuw team van collectiebeheerders, beeldredacteurs en projectmedewerkers. Films zijn geacquireerd, geïnventariseerd, gedigitaliseerd en beschreven, de auteursrechten zijn geregeld en gebruikslicenties afgesproken, de website werd gebouwd en beeldverhalen samengesteld. En dat kon pas naar buiten komen medio september (waarna trouwens in slechts een paar maanden tijd al maar liefst 63.778 keer de website werd bezocht!). Honderden oude films konden worden opgespoord en behouden. En niet te vergeten: in de hele provincie werden nieuwe samenwerkingsverbanden gesmeed, waardoor zich in 2022 nieuwe partners zullen aansluiten bij BrabantinBeelden.

Studiezaalbezoek

Tot slot van de lichtpunten mist de lezer van dit verslag wellicht de bezoekcijfers aan de studiezaal. Jaarlijks al een dalend aantal – in gelijke tred aflopend met de vlucht omhoog die de digitale dienstverlening heeft genomen – maar zeker met alle lockdowns en beperkende maatregelen een snel gekrompen getal. Maar hoewel het meeste onderzoek inmiddels digitaal gebeurt en de meeste vragen digitaal worden gesteld, blijft ook de studiezaal van belang. Om te beginnen omdat sommige

archiefstukken simpelweg (nog) niet via internet raadpleegbaar gemaakt kunnen worden – denk aan de beperkt openbare dossiers. En ook omdat sommige onderzoekers extra hulp van de studiezaalmedewerkers nodig hebben. Bijvoorbeeld bij hun duik in complexe bronnen als het historische Kadaster, hun onderzoek in recente overheidsbronnen of bij hun prille stappen in het stamboomonderzoek. Wel is de organisatie van dit bezoek veranderd, zoals door vaker op afspraak te werken dan op zoete inval. Zo is er naast méér ruimte om bezoekers die ‘gedwongen’ zijn aangewezen op de studiezaal de aandacht te geven die ze nodig hebben, ook méér ruimte voor de scanservice; de digitale studiezaal. Bovendien biedt het extra ruimte aan groepen studenten, die zich voorheen wellicht wat verdwaald voelden in het archief, maar nu door medewerkers begeleid kunnen worden in hun opdracht de Brabantse geschiedenis van nieuwe inzichten te voorzien.

*Archivisten Hilde Jansma en Lisette Kuiper
in de studiezaal van het BHIC*

Meer divers publiek

Sinds het ontstaan van het BHIC is veel werk gemaakt van het bereiken van een ander publiek dan het traditionele archiefpubliek. Dit vertrouwde publiek kan worden gekenmerkt als vaker man dan vrouw, eerder hoog dan laag opgeleid, eerder specialistische diepgraver dan algemeen geïnteresseerde, met veel tijd voor het doen van onderzoek (vaak gepensioneerd!) en een trouwe gang naar onze studiezaal. Door de focus op digitale dienstverlening wordt tegenwoordig een meer gevarieerd publiek bereikt. Verhalen lezen op de website, chatten met een archivaris, bladeren door foto's, reageren op Facebook en talloze andere vormen; het zijn allemaal in de loop van de jaren ontstane middelen van publieksbereik die ons publiek hebben doen veranderen. Steeds vaker vrouw, gemiddeld lager opgeleid, iets jonger ook, dus lang niet altijd gepensioneerd, zéker geen tijd of zin om naar het archief te komen, maar wél om de website te bezoeken, alhoewel minder loyaal; er is immers nog zoveel méér in het leven. In voorgaande jaren is het vaak over deze verschuiving gegaan.

Gebruikersonderzoek

In november 2021 is door onze webmaster en communicatiecoördinator in samenwerking met Digitaal Erfgoed Nederland (kennisinstituut voor digitale transformatie in de cultuursector) een groot publieksonderzoek uitgevoerd, bestaande uit enerzijds een analyse van de resultaten van een *survey* op (een deel van) onze website en anderzijds interviews en *customer journey mapping* (bijvoorbeeld het in kaart brengen van klikpaden op de website). Meer dan 2.000 mensen vulden de online vragenlijst in, waarmee de representativiteit van het onderzoek gewaarborgd was.

De resultaten tonen aan, dat alhoewel ca. een kwart tot iets meer dan 30% van de respondenten aangeeft (ook) te komen voor stamboom- en archiefonderzoek, de meeste inmiddels komen voor algemene informatie over de geschiedenis van hun plaats of regio, voor foto's en verhalen. Ook de

meeste, zo'n 40%, blijkt nog altijd hoog opgeleid (HBO/WO), maar verheugend is nu, dat al bijna 35% aangeeft lager opgeleid te zijn (MBO of slechts basisschool/middelbare school).

Het aantal respondenten jonger dan 65 jaar is inmiddels gestegen tot 30%. Dat aandeel is natuurlijk nog ver verwijderd van de verdeling over leeftijdscategorieën in onze maatschappij als geheel, maar voor een instelling die toch vooral in trek raakt bij mensen die zelf al enige geschiedenis achter de rug hebben, een mooie ontwikkeling. Dat geldt even zo voor de verdeling man/vrouw, die nu twee op één is. Wederom, nog niet representatief voor de maatschappij, maar voor een instelling waarvan de studiezaal in het verleden bevolkt werd door louter mannen, is dit een kleine revolutie.

Diversiteit en inclusiviteit

Kortom, ons publiek is diverser dan ooit. Maar, nog lang niet divers genoeg. Nog lang niet een weerspiegeling van de maatschappij. En willen we daadwerkelijk ons predicaat *het geheugen van Brabant* waarmaken, dan is er werk aan de winkel. In de vooruitblik achterin dit jaarverslag meer daarover. In dit verband is er ook afgelopen jaar al werk verzet: onze themakaart 'rebellerende vrouwen' werd gelanceerd, een thema speciaal gewijd aan de Tweede Feministische Golf in Brabant; aan de voorvechtsters van gelijke rechten voor vrouwen naast mannen.

***Vrouwenstaking in 's-Hertogenbosch, 30 maart 1981
(foto: Wilma Geurtjes, collectie BHIC)***

Zo willen we vanuit ons archief de brug slaan naar personen en groepen die onze maatschappij mede hebben gevormd tot waar we nu zijn, maar van wie het geluid – en het archief – nog niet in onze depots was terug te vinden, of via onze website te horen. Soms letterlijk, want inmiddels is het archief van de Bossche Vrouwenradio gedigitaliseerd. Feminisme in Brabant niet alleen door de ogen van de overheid die ermee om moest gaan, maar vooral ook door de ogen van de vrouwen zelf.

Nieuwe thema's zijn in voorbereiding. Te beginnen met gerelateerde groeperingen als krakers, milieu- en vredesactivisten, maar denk daarna ook aan jongerencultuur, gastarbeiders en andere groepen die zich nog niet herkennen in het door 'ons' bewaarde geheugen van Brabant.

Brabant schrijft geschiedenis

Binnen deze ambitie wil het BHIC zich meer profileren, niet alleen als het centrum voor geschiedenis en genealogie van Brabant, maar ook als sterke speler in het wetenschappelijke veld. Het project *Alledaagse criminaliteit in oorlogstijd* is daarvan een goed voorbeeld. Samen met de Radboud Universiteit in Nijmegen onderzoeken we hoe de houding van burgers en justitie ten opzichte van alledaagse criminaliteit (zoals diefstal) onder oorlogsomstandigheden veranderde, welke gevolgen dit had voor de berechting van criminaliteit en of deze ontwikkeling na de oorlog tot blijvende veranderingen in ons denken over recht en berechting heeft geleid. Waren de oorlogsomstandigheden voor rechters bijvoorbeeld aanleiding om milder te denken over een vader die luiers uit een loods wegnam voor zijn pasgeborene? En hield de veranderende moraal van gewone burgers over hun ongewone handelen in oorlogstijd na afloop van de oorlog stand? Grote series strafvonnis en

procesdossiers zijn gescand en worden met een speciale tool doorzoekbaar gemaakt. Zo dragen we niet alleen bij aan de blijvende toegankelijkheid van archiefstukken, maar ook aan het onderzoek naar de unieke Brabantse geschiedenis, aan het begrip van onze huidige maatschappij, door te zien hoe die zich vanuit het verleden heeft ontwikkeld.

DE VOLKSRANT
MAANDAG 7 SEPTEMBER 2023 23

Wetenschap

INTERVIEW JAN JULIA ZURNÉ

‘Crimineel’ bleek rekbaar, in de oorlog

Het aantal veroordelingen voor diefstal verdrievoudigde tijdens de eerste jaren van de Duitse bezetting. Tegelijkertijd nam de acceptatie van politiek gemotiveerde misdrijven toe, zowel bij burgers als bij justitie.

An belangstelling voor verrestacties tenen tijdens de Duitse bezetting criminele handelingen, volgens de toenmalige maatschappelijke hebbers, hoefde het in Nederland nooit ombreken. Daarbij ging het over het gewoond verzet van knopplagers, over het gerechtelijk verzet van de illegale prille gradates daartussen. En over de vraag hoeveel of hoe weinig Nederlanders op enigerlei wijze bij het verzet waren betrokken. Maar hoe zat het met de ‘gewone’ criminaliteit? Met ordinare diefstal, roof en oplichting? En hoe werden deze vormen van criminaliteit in het licht van de bezetting beoordeeld door burgers en de rechterlijke macht? Over deze en andere vragen gaat Jan Julia Zurné (23), als politiek historicus verbonden aan de Radboud Universiteit Nijmegen, zich de komende jaren buigen – geassisteerd door medewerkers van het Brabant-Historisch Informatie Centrum (BHIC) en het Noord-Hollands Archief. Een ding is nu al duidelijk: de opvattingen over criminaliteit waren tijdens de Duitse bezetting onderhevig aan sterke veranderingen.

U bedoelt: politiek gemotiveerde criminaliteit was minder strafbaar dan een vermogensdelict.

‘Opvattingen over criminaliteit werden beïnvloed door de oorlogsemissies. De tolerantie werd eromhoog bij justitie en bij de burgers verhoogd ten gunste van verrestacties. Handelingen die in vredetijd onaanvaardbaar waren, werden in de context van de oorlog tot op zekere hoogte acceptabel geacht. Het probleem is alleen dat de grenzen tussen politiek gemotiveerde misdrijven en niet-politiek gemotiveerde misdrijven in de praktijk niet altijd zo scherp te trekken was. En verdragen kon op meer clementie bij het publiek rekenen als hij zijn misdrijf politiek kon motiveren. Maar daar moest hij ook mee uitkijken: politieke misdrijven werden door de Duitse justitie algehandeld, of door zogeheten vreederechters, die in nationaal-culturele geestesopdraden, maar bij de tolerantiedramp voor verrestacties werden behandeld.’

Heeft u nietsemis een indruk van de ontwikkelingen van de ‘gewone criminaliteit’ tijdens de bezetting?

‘Het was zijn de criminaliteitscijfers uit deze periode – in omgkeper, vooral voor de jaren ‘44 en ‘45. Ik zal dus geen kwantitatief onderzoek over de hele bezettingstijd doen. Maar uit de cijfers die er wel zijn, kan worden opgemaakt dat de criminaliteit over de hele linie tijdens de bezetting sterk toenam. Zo verdrievoudigde het aantal veroordelingen voor diefstal tussen oktober ‘42 van 6.431 tot 23.131. Dit hing mogelijk samen met de albatomende tolerantie van het OM voor deze vorm van criminaliteit, maar wellicht ook met de noemmerswijziging die zich in oorlogssituaties voordoe.’

Hoelang werkte die roeg na?

‘Nog vijf jaren. In 1948 was de criminaliteit in Nederland nog niet terug op het vooroorlogse niveau. Wat ik me afvraag te worden de gevolgen van de oorlog toen nog door verdachten als verzachtende omstandigheid aangeroerd en door rechters als zodanig erkend? Aan de gerechtelijke dossiers die ik zal raadplegen, hoop ik nog een bron te kunnen toevoegen: brieven en andere egodocumenten van gewone criminelen. Die zijn, om begrijpelijke redenen, heel zeldzaam. Maar na zoveel jaren zijn deze privéarchieven misschien geen bron van gaten meer.’

En hoe heeft u mogelijkbaar onderzoek gedaan in België. Wat stelde u daarbij vast?

Sander van Walsum

Foto: Fotobureau Holland / Stadsarchief Amsterdam

“Criminologen braken zich het hoofd over de morele invloed van de oorlog op de jeugd”

Jan Julia Zurné
Publiek historicus

‘Dat het gewoende verzet er veel eerder een probleem vormde voor de openbare orde dan in Nederland. Dat hing mogelijk samen met het feit dat het grootste deel van België al tijdens de Eerste Wereldoorlog een vijandelijke bezetting had ondergaan. Veel Belgische rechters zagen het als hun patriottische plicht om verrestacties binnen de grenzen van hun mogelijkheden te beschermen. Het Nederlandse college’s hadden minder nationale overtuiming. Anders dan België kende Nederland een burgerlijk bezettingbestuur, wat onder andere betekende dat de Duitsers hier meer prioriteit gaven aan de naaficering van de rechtelijke macht. Vooral op de top van Openbaar Ministerium hebben de Duitsers hier meer hun stempel weten te drukken. Meer dan in België.’

Veel pers aandacht voor ons wetenschappelijk onderzoek naar criminaliteit in oorlogstijd.

Dat laatste is ook een doel van de *fellowships* – zeg maar beurzen – voor jonge onderzoekers die we afgelopen jaar zijn begonnen voor te bereiden en die in 2022 het levenslicht zullen zien. Daarover dus vanzelfsprekend in het volgende jaarverslag meer. Maar waarmee wederom is aangetoond, dat 2021 een jaar van zaaien is geweest.

Meer tevreden publiek

Nog altijd veel publiek, steeds diverser publiek, maar ook tevreden publiek? Jaar na jaar maakten we op deze plek gewag van onze opmars in de *ranking* die Kwaliteitsmonitor Dienstverlening Archieven heette. Om het jaar werd het publiek overal in het land gevraagd naar haar tevredenheid met en oordeel over de Nederlandse archieven. En eind 2019 scoorde het BHIC met het rapportcijfer 8,7 met afstand het best van allemaal. Dat mooie cijfer werd behaald door een *keigoede* dienstverlening digitaal en op studiezaal, maar ook doordat onze dienstverlening persoonlijk is, met aandacht voor de mens achter de vraag, juist ook digitaal. Meest sprekende voorbeeld is nog altijd onze chat-service. Geen robot die je vragen niet begrijpt, maar een vriendelijke archiefmedewerker die je tijdens je zoektocht op onze website terzijde staat. Service met een *smiley*. Afgelopen jaar zo weer 8.596 chats gehad – samen met onze collega’s van het Regionaal Archief Tilburg trouwens.

Maar ook op minder zichtbare manieren onderscheiden we ons door onze aanpak van collega-archiefdiensten. Neem de reacties van mensen op oude foto’s op onze website. Bij anderen worden deze reacties aangegrepen om de beschrijvingen van foto’s te verbeteren. De reactie zelf is daarna niet meer relevant en wordt verwijderd, als ruis in een database. Zo niet bij het BHIC, waar een reactie niet in de eerste plaats een manier is om onze database te verbeteren, maar om met mensen het gesprek aan te gaan over vroeger; over veranderende straatbeelden, nieuwe woonwijken en gesloopte

kerkgebouwen. Natuurlijk, ook wij nemen de gelegenheid te baat onze inventaris te verbeteren, maar door het terug reageren op de reageerders, ontstaat binding en betrokkenheid; we voegen voor mensen betekenis toe aan hun erfgoedbeleving. Het aantal reacties op onze foto's ligt dan ook vele malen hoger dan bij veel collega's: in 2021 wel 6.213 in totaal.

Alhoewel de Kwaliteitsmonitor na 2019 niet meer is uitgevoerd, is er geen reden aan te nemen dat de tevredenheid met en betrokkenheid bij het BHIC zijn gedaald. De vele positieve reacties en complimenten op chat, in e-mails, aan de telefoon of via de sociale media bewijzen dit.

Toch is dat voor ons als BHIC onvoldoende. Want meten is weten en dat geldt ook voor de tevredenheid van het publiek. Daarom hebben wij het voortouw genomen om te komen tot een doorstart, in een modern jasje, van de Kwaliteitsmonitor. Hiertoe is een landelijke werkgroep geformeerd die onder de vleugels van de KVAN, onze beroepsvereniging, al ver gevorderd is met haar plannen. Niet alleen de Kwaliteitsmonitor 2.0 is daarin opgenomen, ook wordt gewerkt aan een benchmark voor het archiefwezen waarmee cijfers die archiefdiensten zelf verzamelen (bezoek aan de website, terabytes in het e-depot, huisvestingskosten enz.) via een dashboard zijn gekoppeld aan cijfers vanuit het publiek (tevredenheid met de website, oordeel over de toegang tot het e-depot enz.) Daarmee wordt het voor het eerst mogelijk om uitspraken te doen over het archiefwezen als geheel, maar ook – en dat is voor ons als BHIC belangrijk – onze resultaten af te kunnen zetten tegenover onze concullega's, zonder steeds zelf spreadsheets te hoeven vullen.

Kwantiteit vs. Kwaliteit

De som van het bovenstaande leidt per saldo, en tot slot over de publieksfunctie, tot een belangrijke constatering. Want inderdaad 2021 als overgangsjaar; een jaar van zaaien om in de daaropvolgende jaren weer te oogsten. Maar ook een jaar waarin we de start zien van een geleidelijke andere overgang, die naar andere statistieken en grafieken om onze belangrijkste resultaten te laten zien.

Sinds de start van het BHIC is het belangrijkste kengetal waaraan we het succes van de publieksfunctie aflezen, het bezoekcijfer aan de website geweest. Dat cijfer zal belangrijk blijven, maar daarnaast worden steeds vaker andere cijfers nodig. Als mensen hun dossiers gescand en wel in de mailbox ontvangen, klikken ze niet meer op de website rond; het publiek is béter bediend, maar de website krijgt mínder bezoek. Even zo voor mensen die films aanleveren voor het filmarchief van BrabantinBeelden, luisteraars van de podcast en jonge onderzoekers die via een fellowship de Brabantse geschiedenis met nieuwe inzichten verrijken. Allemaal resultaten die zich niet in bezoek aan de website laten meten. Ook op het vlak van diversiteit gaat die vlieger op: het is voor hoge bezoekcijfers het eenvoudigst om ons op de 'gemiddelde Brabander' te richten; onze depots puilen uit met dossiers van én over hen. Maar het is maatschappelijk noodzakelijk om ons juist ook op mensen en groepen te richten die weliswaar Brabant mee maken tot wat het is, maar verre van het gemiddelde representeren, en zich in onze collectie én diensten nog niet gerepresenteerd zien.

Zoals ooit het aantal bezoekers aan de studiezaal als de belangrijkste graadmeter van succes werd verdrongen door het aantal bezoeken aan de website, zo zullen we ook de komende jaren werken aan nieuwe wegen om onze resultaten te kunnen meten.

Archief functie

E-depot

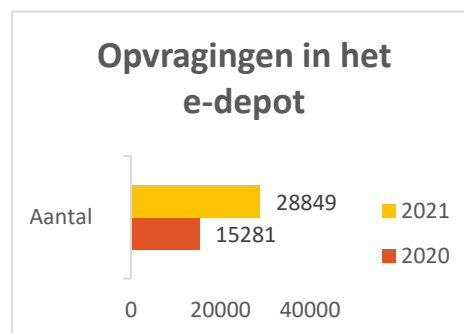
Het jaar 2021 stond voor het BHIC voor een groot deel in het teken van de aanschaf van een volwaardig eigen e-depot, een digitale duurzame voorziening. Daarmee werd ook meteen een van de belangrijkste ambities uit ons beleidsplan “Waarheen leidt de weg?” behaald. Het was overigens, om misverstanden te voorkomen, geen vrijwillige keuze van het BHIC. De minister liet ons namelijk geen andere mogelijkheid aangezien hij in zijn brief uit 2018 duidelijk had aangegeven niet langer de verantwoordelijkheid te willen dragen voor het bestaande landelijke e-depot met daarin, naast alle RHC’s, ook de ministeries.

Overigens blijven de analoge archieven van het Rijk wél ondergebracht bij de RHC’s, en blijft de vergoeding die wij daarvoor ontvangen onverkort gehandhaafd.

Met ingang van de nieuwe Archiefwet die hoogstwaarschijnlijk 1 januari 2024 van kracht wordt, stopt dan ook deze landelijke voorziening. Voor ons als grootgebruiker van dat landelijke e-depot was het daarom ook een absolute noodzaak om hier tijdig en adequaat op in te spelen. Na een zorgvuldige inventarisatie van onze eisen, wensen en verlangens, maar ook die van onze deelnemers, zijn we in 2020 daarom gestart met een eigen aanbesteding die we in 2021 positief hebben kunnen afronden. Uiteindelijk hebben we voor het bedrijf Preservica gekozen, de leverancier van het landelijke Rijks e-depot en bijvoorbeeld ook van de UK National Archives. Een bedrijf met internationaal een grote staat van dienst, dat heeft laten zien aan onze eisen tegemoet te kunnen komen en gemaakte toezeggingen waar te kunnen maken. Daarmee zijn we in archievenland samen met bijvoorbeeld het Noord-Hollands Archief koploper en wordt onze opgedane expertise en ervaring door veel andere RHC’s gebruikt en ingezet. De aanschaf van een eigen e-depot geeft ons tot de daadwerkelijke datum van 1 januari 2024 de tijd voor een goede en zorgvuldige overdracht maar ook om ‘vlieguren’ op te doen voor we daadwerkelijk op eigen benen moeten staan.

In de tweede helft van 2021 is gestart met het overzetten van onze data vanuit het e-depot van het Nationaal Archief naar ons eigen e-depot. Het betreft bouwvergunningen van bijna al onze gemeenten, videotulen en kleine archieven.

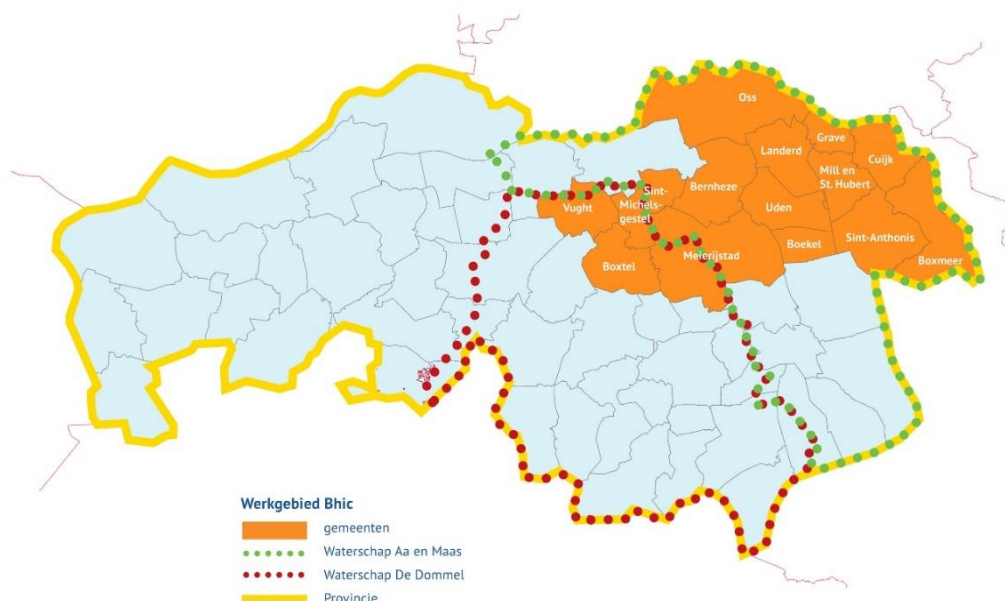
Om onze deelnemers zo goed mogelijk te bedienen zijn er rond de zomer gesprekken gevoerd met de portefeuillehouders om eventuele specifieke vragen te kunnen beantwoorden en onduidelijkheden weg te nemen. Want met de aanschaf van een eigen e-depot houdt onze verantwoordelijkheid als BHIC natuurlijk niet op. We mogen met gepaste trots zeggen dat we klaar zijn om naast de analoge nu ook de digitale archieven van onze deelnemers te kunnen beheren. Daarmee is het BHIC toekomstbestendig en klaar voor de digitale transitie van de archieven van onze deelnemers en DVO-partners.

Bijgaande cijfers tonen aan dat er steeds meer gebruik wordt gemaakt van het e-depot

Ook met de Provincie Noord-Brabant zijn in 2021 gesprekken gevoerd over het toekomstig beheer van haar archieven. De huidige Dienstverleningsovereenkomst liep eind 2021 af dus was het noodzaak nieuwe afspraken te maken voor de toekomst. Afspraken om daarmee net als voor onze deelnemers ook de bewaarplaats voor zowel het analoge als het digitale archief van de Provincie te worden. Die gesprekken zijn nu zo goed als afgerond. Er ligt nu een langdurige overeenkomst die in de loop van 2022 door Commissaris van de Koning Ina Adema ondertekend kan worden. Ook dat biedt volop vertrouwen voor de toekomst.

Relatiebeheer

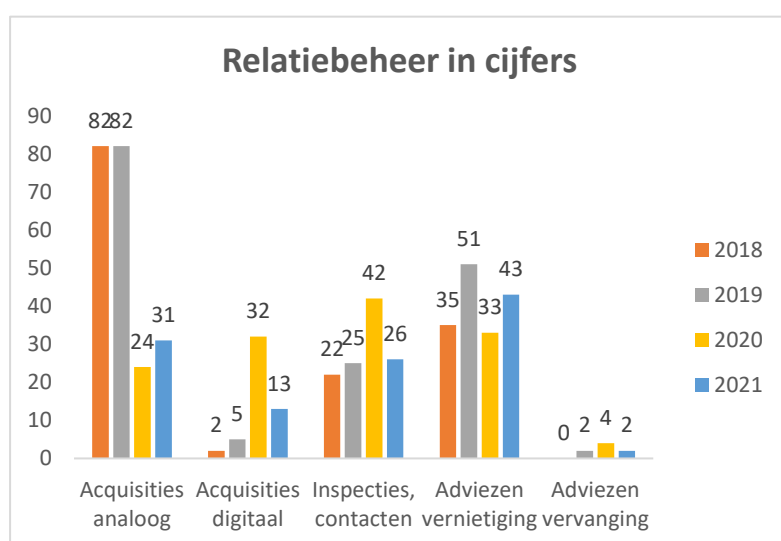

Eén van de doelstellingen van 2021 was om alle deelnemende gemeenten en waterschappen te voorzien van een verslag van de archivaris.

Vanwege de herindeling van vijf gemeenten naar de nieuwe gemeente Land van Cuijk hebben we ervoor gekozen om deze inspectie begin 2022 te doen. Daarmee is het ons gelukt om begin 2022 alle gemeenten en waterschappen van een verslag te voorzien.

In 2021 is er door het team veel tijd gestoken in de twee herindelingen in onze regio, namelijk Land van Cuijk en Maashorst. We hebben meegedraaid met de werkgroepen op het gebied van informatievoorziening die de overgang naar de nieuwe gemeenten in goede banen moesten leiden. Het ging hierbij om het afsluiten van de papieren en digitale archieven en de migratie van de data die nodig is voor het huidige werkproces. Daarbij hebben we de werkgroepen van advies gediend.

Het jaar 2021 was een druk jaar als het gaat om overbrengingen van overheidsarchieven. Door de herindelingen maakten de gemeenten extra haast met het afsluiten en overbrengen van hun papieren archieven. Ook moest in 2020 het tienjarenblok 1990-1999 door de gemeenten worden overgebracht. Vanwege corona hebben deze overbrengingen vertraging opgelopen waardoor veel blokken in 2021 alsnog naar het BHIC kwamen. Voorafgaand aan de overbrengingen hebben we veel tijd besteed aan het beoordelen van de inventarissen en het adviseren over de openbaarheid hiervan.

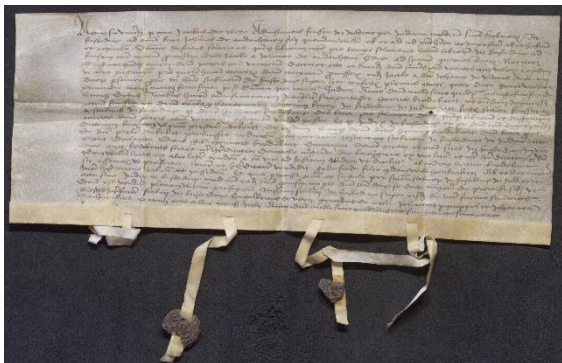

Inhoudelijk beheer

De acquisitie van particuliere archieven wordt voortaan uitgevoerd binnen het team Inhoudelijk beheer. Het project rondom digitalisering van St. Catharina Gasthuis in Grave is een van de grote wapenfeiten van 2021. In samenwerking met het Gasthuis, het landelijke programma Metamorfoze en het Zeeuws Archief is het volledige archief gedigitaliseerd en online toegankelijk gemaakt. Ook het project rondom de digitalisering van de archieven van de Abdij van Tongerlo is afgerond. De lancering van de inventaris zal, in samenwerking met de abdijs, plaatsvinden in 2022. Daarnaast zijn in 2021 een aantal aanvullingen verwerkt op de archieven van de adellijke families De Jong van Beek en Donk en De Jonge van Zwijnsbergen.

In samenwerking met het Nationaal Archief is het project rondom de digitalisering van de notariële archieven in het kader van het rijksprogramma digitale taken rijksarchieven (DTR) 3 afgerond. Dit programma beoogt te zorgen voor de digitalisering van de belangrijkste onderdelen van de rijkscollectie. Met de afronding hiervan zijn de archieven van alle notarissen in het werkgebied van het BHIC tot 1935 digitaal raadpleegbaar via de website.

Voor het gericht op naam kunnen doorzoeken van onze grote database op notaris- en schepenaakten is nieuwe software ingezet waarmee we namen uit de database kunnen extraheren en op de website presenteren.

Het verloren gewaande charter

Ook in 2021 is een aantal interessante archieven toegevoegd aan de collectie van het BHIC. Zo is, deels door bemiddeling van de stichting Gijzelaarskampen Sint-Michielsgestel, een tweetal collecties verworven van de zogenaamde Indische gijzelaars, die aan het begin van de Tweede Wereldoorlog gevangenen zijn genomen om als tegenwicht te dienen voor een groep Duitse gijzelaars die in het (toen nog niet bezette) Nederlands-Indië waren vastgezet. Daarnaast is een verloren gewaand charter verworven dat terug is ingevoegd bij de chartercollectie van het Provinciaal Genootschap voor de Kunsten en Wetenschappen.

Met het verwerven van het archief van de Partisanen Actie Nederland (P.A.N.) is een belangrijke aanwinst gedaan op het gebied van Tweede Wereldoorlog en het gewapend verzet in Eindhoven en de Kempen. De collectie werd verder uitgebreid met het archief van de familie Van Rijckevorsel, die ruim 250 jaar landgoed De Denneboom in Schijndel heeft bewoond.

Verder is in 2021 gewerkt aan het vervolg van de digitalisering van de Burgerlijke Stand en aan de digitalisering van de resolutieboeken van de Staten Generaal, een belangrijke bestuurlijke bron voor de geschiedenis van Brabant. Verder heeft het team Inhoudelijk beheer ondersteuning geboden bij de diverse lopende vrijwilligersprojecten en het beheer van de genealogische database.

Junior archivaris Jenna The in één van de ondergrondse depots

Materieel beheer

Op het gebied van materieel beheer zijn een aantal belangrijke stappen gezet in huisvesting. Om de audiovisuele collectie van het BHIC onder de juiste omstandigheden te kunnen conserveren, is een speciaal koudedepot ingericht. Hierin worden, naast de bestaande collectie, onder meer de originele filmspoelen duurzaam bewaard, die het BHIC verwerft in het kader van het project BrabantinBeelden.

Daarnaast is, met het oog op het verpakken, etiketteren en materieel verzorgen van de collectie een speciale conserveringsruimte ingericht. Hier kunnen ook de stukken die in aanmerking komen voor scanning op verzoek worden voorbereid voor digitalisering.

De medewerkers van Materieel beheer hebben in 2021 hard gewerkt aan de verpakking en etikettering van de collectie. Onder meer de burgerlijke stand is, na vervreemding van een groot aantal inventarisnummers in de afgelopen jaren, aangeschoven en van nieuwe etiketten voorzien.

In de depots van het BHIC zijn bijvoorbeeld ook talloze oude kaarten te vinden

Vastgoed

Onderhoud en instandhouding De Citadel

Per 1 januari 2019 is het eigenaarsonderhoud door het RVB overgedragen aan het BHIC. Het Rijk blijft eigenaar, maar het BHIC is verantwoordelijk voor het onderhoud en de instandhouding van De Citadel. Na een proefperiode van 3 jaar is er in 2021 een evaluatie uitgevoerd bij de musea en RHC's. De DG Cultuur en Media en DG Rijksvastgoedbedrijf hebben besloten de overdracht van de werkzaamheden definitief te maken. Na het overgangsjaar 2022, zal per 1 januari 2023 het nieuwe huisvestingsstelsel in werking treden. In 2021 is verder vorm gegeven aan deze huisvestingsopdracht. Naast het reguliere onderhoud van de gebouwen en de installaties, is de noodverlichting vervangen en is voor een deel van het hoofdgebouw het binnen schilderwerk aangepakt. Voor de toekomst wordt verwacht dat er rekening gehouden moet worden met, waar mogelijk, de verduurzaming van ons historische rijksmonument. Bij het vormgeven van de verduurzaming maken wij onder meer gebruik van de kennis en expertise van het Rijk en Monumentenwacht Noord-Brabant. In 2021 is bij de nieuwe noodverlichting en vluchtpictogrammen gekozen voor LED. Daarnaast zijn warmwaterboilers vervangen door (zuinigere) doorstroomapparaten. Verder is er een begin gemaakt met gedachtenvorming over de bestemming en profilering van De Citadel.

***De Citadel aan de Zuid-Willemsvaart
in 's-Hertogenbosch***

Locatie Grave

Vanaf april 2020 tot en met 31 december 2021 hebben we een deel van de studiezaal kunnen verhuren aan de bloedafnamedienst van Grave, onderdeel van het Canisius-Wilhelmina Ziekenhuis. De verhuur van depotruimte aan Gemeente Grave, Mooiland Maasland en Dedicon wordt voortgezet en geprobeerd wordt de begane grond opnieuw te verhuren. Door het voller raken van de archiefdepots in Den Bosch, zal bij verhuur van depotruimte, de impact op de eigen vraag naar depotcapaciteit beoordeeld worden. Voor wat betreft de toekomstige bestemming van het pand wordt gezamenlijk opgetrokken met de andere eigenaren, omdat dit voor de lange termijn de beste keuze lijkt.

Vooruitblik

De contouren van het nieuwe archiefstelsel worden langzaam zichtbaar. Ook al verdwijnt de directe lijn met het Ministerie en de Minister, we hebben, samen met de andere RHC's, een gezamenlijke verantwoordelijkheid. Deze archiefrol van de overheid is van het allergrootste belang en onlosmakelijk verbonden met de rechtstaat. De informatiehuishouding moet in alle gevallen op orde zijn. Burgers hebben daar recht op. De recente toeslagenaffaire heeft laten zien dat dat niet vanzelf gaat. Er wordt immers vaker gekeken naar de toekomst dan naar het verleden. Om maar met Kierkegaard te spreken: "Het leven wordt achterwaarts begrepen, maar moet voorwaarts worden geleefd". Ik hoop dat de stem van onze archiefsector en de Algemeen Rijksarchivaris daarbij in het bijzonder in het publieke debat vaker gehoord zal worden.

Wij zullen ook de komende jaren blijven ijveren voor meerstemmigheid in onze archieven. Onze wettelijke taak behelst de overheidsarchieven, maar onze maatschappelijke opgave roept ons op ook andere kanten van Brabant zoals de vrouwen- en protestbewegingen in kaart te brengen. Ook de geschiedenis van Brabanders met een migratieachtergrond dient bewaard te worden. Dat vraagt om een inclusievere aanpak en werkwijze. Daar ligt een bestuurlijke, maar ook morele opdracht.

Dat doen we graag samen met andere organisaties die actief zijn op het snijvlak van geschiedenis, erfgoed en archivering. We kennen de verschillen: *"De essentie van Erfgoed is dat je zo veel mogelijk wilt bewaren. Maar de essentie van archivalisch handelen dat je zo veel mogelijk weloverwogen weggooit, anders stik je in de informatie"*. Maar we hebben ook veel gemeenschappelijks. Ik hoop dat we nog meer zullen kijken naar wat ons bindt en minder naar de verschillen. De verkenning met Erfgoed Brabant en de samenwerking met Brabantse Heemkundekringen zijn voorzichtige pogingen om de handen in Brabant ineen te slaan. Dat doen we al met projecten zoals BrabantinBeelden, maar we zullen de komende jaren nog meer van dergelijke initiatieven ontwikkelen of ondersteunen.

De Citadel is letterlijk en figuurlijk een vesting. Maar deze stadsburcht vertelt ook een verhaal. In coronatijd hebben we geëxperimenteerd met theatervoorstellingen en optredens op ons buitenterrein. Het is onze missie om zoveel mogelijk bezoekers in aanraking te brengen met onze rol als het Geheugen van Brabant. Dat dat doen we graag, in goed overleg met de stad 's-Hertogenbosch. De komst op 20 augustus van de Vuelta naar Brabant is bijvoorbeeld een mooie kans om iets over de bijzondere geschiedenis van Brabant tijdens de Nederlandse Opstand te laten zien.

Ik noemde 2021 een overgangsjaar. Laten we hopen dat het coronavirus een steeds minder dominante rol zal spelen in de samenleving en dus ook bij ons. In ieder geval is 2022 positief van start gegaan. Steeds meer medewerkers kunnen weer op locatie aan de slag, en ook onze vrijwilligers mogen we weer op de Citadel verwelkomen. Zonder hun aanwezigheid verliest het BHIC toch iets van haar glans.

We kijken dan ook vol vertrouwen naar de toekomst. Dit jaar kunnen we eindelijk de gesprekken over onze kernwaarden afronden als opmaat naar ons nieuwe beleidsplan. Zo hopen we met de pracht en kracht van onze archieven een nog groter en diverser publiek te bereiken!